

non aliter. Itaque in bigamia verò, quando scilicet, quis duas virgines in Matrimonium successivè, vel viduam duxerat, & cum eis illud consummaverat, dicendum est iolùm Papam dispensare posse, non Episcopum, etenim Sextus V. super hoc interrogatus respondit ex sententia S. Congreg. Super Conc. non posse, & Episcopum sic promoventem, & Bigamum sic promoventem aliquas censuras incurre, nam Episcopus manet fupensis à collatione Ordinum, promotus vero fupensis manet ab executione Ordinum fupceptorum, & beneficio priuatis, ac infuper obligatus ad restitutionem fructuum, cùm non faciat illos suos. Ita Toletrus l. 1. c. 31. Blundus noster l. c. Caspensis, Fernandez, Bonac & eis communis recensiorum sententia.

fernandus, bonac. &c; et communis recentiorum sententia.
190 De bigamia vero interpretativa est aliqua difficultas. Aliqui enim censem Episcopum dispensare posse, quando est occulta, & oritur ex delicto etiam alieno, quam contrahitis, qui cognovit uxorem, postquam cum alio adulterium commisit. Ali vero tutius, & probabilius negant Episcopum dif-

fensare posse ad ordines praesertim majores cum bigamo, si vero, sive interpretatio. Ita Hoffensis, Propofitus, & Nonparitanus, & plures alii, quod fatis probatur ex cap. *Sane* & cap. *Nuper* de bigamis. Immò Bonacina questi. 2. cit. punct. 5. id etiam affirmant quod ordines minores, vel ad uniram Toufiram, vel ad beneficium etiam simplex, quod it collig' ex Trid. fess. 23. cap. 17. ad finem. In bigamia tamen similitudinaria Episcopum dispensare posse etiam quod scendum ac facros ordines affirmant omnes ex cap. *Sane* de Clericis conjugatis, & cap. 1. Qui Clerici, vel voventes; & pariter affirmant Prelatos Regulares cum suis subditis in easem in bigamia dispensare posse, tam ad facros ordines sufficiem-
os, quam ad utendum antea receptis. Ita Bonacina loco cir-
curet disip. 59. fess. 3. Capitensis disputat, 5. fess. 14. & ali-
i, & huc de Censuris dicta sufficiunt ad explicandam
oltre Doctoris mentem in materia adeò gravi, & necessa-

DISPUTATIO XIV.
DE PRÆCEPTIS PARTICULARIBUS.
CERTO HOMINUM STATU PROPRIO.

HACTENUS egimus de preceptis divinis, & Ecclesiasticis, ac etiam de pecnis quibuscumque fidelibus communib[us], nunc agendum est de preceptis particularibus certorum hominum itau pro priis, sicut enim fideles omnes praecpta Decalogi, & Ecclesie omnibus communia sub peccato mortali fecire tenentur, itau eorum ignorantia vincibilis; etiam transgressio non lequeratur, si peccatum mortale, ita etiam quedam particularia praecpta, quae ad quorundam statum, & officium pertinent, ipsi quoque incire tenentur, de quibus modo brevi agendum est.

quia ad statum, atque Ordinem Religiosum requiritur, ut sic
aera quadam Congregatio, seu Communatis; dictior ad di-
cina Charitatis perfectorum et studiorum, quia status Religiosus
et disciplina quadam, quo aliquibus exercitiis ad perfectio-
nem deveniuntur, unde sequitur statum Religiosum esse perfe-
ctionis, non quidem in eo sensu, quod omnes perfecti esse
sunt, cum quidam eorum sint incipientes, quidam pro-
ficientes, unde Scotus 3. disput. 18. quoth. unic. distinguens statu-
m perfectionis inquit, quod quicdam persona est in statu
perfectionis exerciente, ne Praelatus, quicdam vero in statu
perfectionis acquirendi, ut simplex Religiosus; sed in eo statu
seni, quod omnes ad Christianam perfectionem, uniu-
ersecum eum. Deo, tamquam proppositum sibi finem ex statu
ubi obligatione tendant, ut docet D. Thomas locoiteat. Dic-
tior editio veris perpetua passim patens, castis artis, & obedi-
entia tria sunt primum huius perfectionis consequenda im-
pedimenta telle Joan. epist. 1. capit. 1. vno quod est in mundo
concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & su-
erbizie, ab his autem impedimentis liberatur homo per vo-
luntariam paupertatem, calitatem, & obedientiam, de pau-
pertate enim dicitur Math. 19. Si sis perfectus es, vnde, &
deinde emisum est horum de ceteris, 8d. de laudis

QUÆSTIO PRIMA.

De Statu Religioso.

Jam suprà diximus disput. 11. qu. 2. art. 1. Religionis nomen duplicitur accipi posse, primum ut significat virtutem illam inter morales præcipuum, qua ab hominibus Deo debitus cultus, & honor exhibetur, quo sensibili de Religione tractavimus, secundum ut significat statum, & vita conditionem multorum fidelium speciali modo, & regula Deum colentium, in quo sensu de Religione nunc agere intendimus, & explicare, in quo consistat status Religionis hoc modo sumptus, & ad quæ Religiosus ex suis professiones obligatur.

ARTICULUS PRIMUS.

Qua sit natura, & essentia status Religiosi.

Primò conuenit Doctores, quòd licet Religiosus dici possit quicunque faciat, ac pte Deum colens, cō quod Religio virtus sit, qua Deo cultus debitus exhibetur, per Antonianam tamen quandam Religiosi in Eccl: si nominari conuerterunt illi, qui peculia ritua instituunt, & nominatio tribus votis Obedientia, Castitatis, & Paupertatis, se totos divino cultu addixerunt, & omnino se dō tradiderunt, per obedientiam quidem quoad animum, per Castitatem verò quoad corpus, & per paupertatem quod bona exterauimus statu Religionis ita definiri solet ex D. Thom. 2. z. quib. 108. art. 2. quod eīt quidam modus vivendi ut etiam hominem divino cultu applicans sub aliquoga regula cum abducendo a curis seculi retinabitis a perfecta Charitate, & unione cum Deo, vel ut alii clarius, & distinctius loquantur, *& plurimum fidelium ad divinam Charitatem preficationem tendentiam editis votis perpetua paupertatis, castitatis, & obedientiae, stabili in communis vivere de mōno in Ecclesia approbatū.* Dicitur plurimum fidelium,

esse ab Ecclesiæ, approbatuſ, quia quavis olim Epif-
opi Religioſes poſſent approbatuſ; poteſta tamen in Concil. La-
renſe, ſub Innocentio III. ſtatutuſ eſt, ne nova inducarat
Religio, niſi a Pontifici approbatuſ, cum enim Religio fit
uadam Sacra Congregatio, ſeu Communitas, in qua confe-
uerter aliquia spirituali jurisdictioni eſſe debet, & haec a ſolo
Uapa provenia, conguagluuſt, et illa Communitas ab eodem
probetur. Ita Alcibiatus noſter lib. 6. tit. 47. de Regularibus,
ve Religioſis art. 2. & poſt ipum Bellarmino, Suarez, Regi-
ald, Laymon, Joannes de la Cruz, Lezana, & alli Recen-
tores.

329

edius accidentaliter differentibus ad Christianam edunt perfec-
tionem, que est Charitas, & conjunctio cum Deo; essen-
tia etiam Religiosum omnibus sunt communia, com-
muni enim omnibus, ut editis *Dio votis* in perpetuum
se amoveant ea, que mortales plerunque a virtutis perfectio-
ne impedirent, felices, rerum externarum sublantibus, car-
gionis, vel exercendo propria professorum, verum Religiosum
constituit, servatis conditionibus a Concil. Trid. sif. cts. de-
signatis, & ratio est, quia iure antiquo utraque professo: tam ex-
pressa, quam tacita erat valida, & per Trid. professio tacita non
est fublat, sed potius confirmata. Ita Navarr. Rodriq. Azor.
Lefuss, Lzym, Lexana, Miranda, & aliis passim.

impedit, tunc, refut ex parte illius voluntatis, & delectationis, & proprie voluntatis libertatem diversitas erit accidentis procedit ex diversitate mediorum, que uniusque Ordo iuxta Regulam suam adhibet ad eundem finem principalem aliquid, sed ab ipsa essentiali vota melius dimplenda; etenim ad eundem finem consequendum diversa adhiberi possunt, que omnia ad ejus confessionem idonea sunt, & convenientia, nec alii magis, & alii minus, ex proprio discrimine oriuntur, quod inter Religiones, seu Ordines religiosos illi perfectior conferri debet, qui secundum regulam suam habet media magis accommodata ad finem, praefatam principalem consequendum, huc enim tandem omnia Religiosorum exercitia tendunt, ac referri debent, ut charitas Dei in omnibus perfecta sit, ut Laym discutitur tr. s. c. 3. Ex quo etiam deinceps eos qui in Ordinibus militariis ab Ecclesia approbatim non absoluuntur, sed limitantur, seu conjugalem profringunt; licet Ecclesiastica personae confeantur, non tamen esse proprios R. religiosos ex D. Thom. 2.2. q. 86. art. 4. ad 3. quia non vovent absoluuntur, & omnino modum castitatem, cum durant uxores, unde ne gaudent privilegio cap. Si quis fudens uxores, ut ait Cajetanus verbo *Excommunicatos* sunt tandem veri Religiosi Commentarii Melitenses, seu Equites, & cibicet, S. Joannis, qui solempner vovent perpetuum, & omnino modum Castitatem, & Obedientiam, & paupertatem; similius ex fratibus, & fororibus Tertiariis, sive Ordinis Seraphicis, & patris S. Francisci, filii alborum, tantum fun Religiosi prout dicti, qui in Religionem approbatim, secundum certam rem, tria vota substantialia continent, contra vel hi non sunt, & quodammodo.

Quarto est difficultas, an ad essentiam Religionis, & ut aliquis versus Religiosus confeat, requiratur ejus vota esse foliennia, vel in publica professione sint edita. Prima sententia affirmat, quo communis est apud Thomistis, ut referre Joannes Cruz de Stato Religionis cap. 2. quod probat, quia ex Bonifacio Octavo, cap. unico de Poce, & redemp, ut professo religiosa valeat, debet fieri in manibus illius, qui potest proficitem tali Religioni incorporare; & subdit, quod licet Gregorius XIII. Bulla 26. declarat Patres Societatis Iesu esse adhuc veros Religiosos, quamvis vota simplicia edant, & irritate matrimonium cum illo simplici voto castitatis celebratum; adhuc tamen est differentia inter istos, & alios Religiosi voti solemnis, quia hi essentialiter, & ex jure divino sunt inhabiles ad matrimonium, & coram votum a tempore Apostolorum hanc vim irritandi matrimonium, nec extat aliqua lex Ecclesiastica, que illam vim si tributum; tum etiam quia per fiduciam votum solenne totaliter homo Deo traditur, & confecratur per internam voluntatem iuxta doctrinam D. Thomae 2.2. q. 88. art. 7. At religiosi Societatis voti simplicis ex jure Ecclesiastico praediti decreti Gregor. XIII. tantum inhabiles ad matrimonium, & sic in omni sententia possunt dispensari per Ecclesiam ad matrimonium contrahendum; in modo dicto decreto habeunt, quod ex causa rationabilis possunt dicti Religiosi voti simplicis a Ministro Generali dimitti, & votis suis liberari, si tamen illis sine licentia Ministrorum generalis a Religione recedant, sunt apostatae, & excommunicati, ut ibidem decernitur. Ita discutitur prefactus Auctor loc. citat.

iam, tria vota substantialem emittunt; contra vero in non
veri Religiofi, & proprii dicti iuxta doctrinam allatum,
ut licet tria illa vota emittant, & communiter, vel seorsim
abscerent, regulam tamē a Sede Apostolica approbatam non
resistenter. Ita Bubensibus lib. 4. capit. 1. ex Layman l. c. &
l. s; & ratio horum omnium est, quia effinia fides religiofi
est dictum est, in hoc consilii, quid fit fidem ad divinę char-
tatis perfectionem tendentium, editis votis perpetua castita-
& obedientia stabili in communi vivendi modos; & ab
celeria approbatos, quorum uno deficiente, deficer etiam
etiam veri & proprii Religiofi quoniam conditiones requiruntur
notat Lezana in summa q. Regularium in capit. 2. Prima est
proficeri obedienciam, pauperaten, & castitatem, secunda,
hac tria vota aliquo sumentur. Tertia, ut tale votum emi-
tatur in Religionem aliquam per Sedem Apostolicam approbata.
Quarta, ut promittentes huc vota sub jurisdictione, & potestate
teritorum constitutur.

5. Tertiò convenient Doctores ad valorem professionis relatiōne tres requiri conditions. Prima est qualitas, sed aptitudo oventis, scilicet, ut decimum sextum annam expleverit, annumque integrum in probatione fuerit cum habitu religioso iuxta Concil. Trid. decretum fel. 3, c. 15 de Regulariis, nullumque habeat impedimentum, quod per statuta a Pontifice confirmata in eo ostendit substantiale esse centefatu. Secundā ut profecto sponte fiat non cogente gravi metu, quia sit effet incarcerationis, alimentorum subtraactio, & id quod in profectionem contentire noluerit, votum enim factum ex metu gravij iniuste incusio à causa intrinsecā, sed libera ad extorquendū votum ex communī Deorum consensu invalidum sit, vel qui non est sufficienter voluntarium, vel qui jus illud traxit, aut Deus non acceptat, ne det vim iniuste coactionis, ut maximus de Voto in communī disp. II, de præcis pris. De Calogrii q. 3, art. 3. n. 16. Tertia conditio est confessio, & acceptatio expressa, vel tacita Prælati Ordinis, quis Religione incorporari debet, idque ordinarij non tantum in cum confilio, sed etiam cum confessio Capitulū, aut certe majoris, vel principalioris

partis ejusdem juxta cuiuscumque ordinis statuta, & constitutio-
nes. Ita quae sequitur eum, qui professoem iritatem edidit ex
fidei alicuius prædictarum conditionum, religione eredi-
tore, & uxore ducere, nisi cum conditionem deficientem pos-
sunt tacite, vel expresse ratificari; et evitandum tamen fean-
culum causam ergo notificare debet, ac inferius defectum
professioem probare, et causa ad formam externum proveniat, id
quod inter alia quinque modis ad probationem, aliquo per illud
sunt Trident. loc. cit. cap. 19. audiri non debet, quia praesum-
itur eam per illud spatium temporis inter tacitum ratificatu-
m. Unde non solum professo expressa illa, scilicet, que fit verbo,
vel scripto ipsius vovenientis, sed etiam tacita, que scilicet, fit por-
tando per notable temporis spatium habuum proprium Reli-
giosi.

his casibus credere tenetur, quod præcipiendo illam rem dispensat in regula, & quod potest dispensare, quia docet Angelus verbo *Dispensatio* Prælati Ordinis eius interventu causæ legitima, & rationabilis possunt excepti tribus votis essentialibus, super totam regulam dispensare, & idem dicendum est, quando dubitat Religiosus, an Prælaus ex iusta causa dispenset, quarecum Religiosus, ex aggrandise, aut alio probabili impedimento cubuit est, an teneatur, v. g. jejunare, à carnis abstinere, divinum officium recitare, &c. tenetur obediere Prælaus præcepto, qui peccati mortalis vinculo transgressores ligat, adverti mortalitatem, & venialitatem; nomen præcepti sumi aliquando tristum, ita ut si aliquod illorum quis transgreditur, mortaliter peccet, & huiusmodi est illud. Non machaberis, non furtes facies, & aliquando minus stricte sumitur, ut nimur consernit ea, quia non sunt simpliciter necessaria ad salutem, valde tamen utilia, quia proinde si non serventur, non ob mortaliter peccatur cuius generis sunt. Non dices verbum oitium, juratione non affluerat os tuum, & similia; quia doctrina habetur ex Scoto, diff. 2. B. Præceptum ergo primo modo acceptum, est illud, quod verè, & propriè est præceptum, & ligat sub mortalitatem culpæ vinculo, nisi patitas materie excusat, vel inadvertit, ut sum futrum de re, parva laeso fame, ira subitanæ, primi motus, & similia. Modus autem cognoscendi, quando aliquid stricte præcipitur, & ut necessarium simpliciter ad salutem, ex quatuor præfertim capitibus deduci potest regulariter loquendo, ut paucis summuntur adveniunt, scilicet, ex materia, qui præcipitur ex poena, sub qua præcipitur; ex verbis, sub quibus præcipitur; & ex intentione præcipientis; ubi enim materia, qui præcipitur est gravis, & necessaria ad salutem confat, quod huiusmodi transgredio est mortalitatis, ne illa, non occides &c. Ex poena vero cognoscitur, dum aliquid præcipitur sub poena gravi, sive sit spiritualis, ut excommunicatio, ut sit corporalis, ut sub mortis, mutationes membra, publica suffragationis, perpetui carceris, &c. mortaliter enim tunc peccatur, quia tunc transgredio notabilis se exponit periculo contraria propria tui ipsius charitatem; si peccatum sit levius, & parva, venialis erit transgredio, ex verbis autem cognoscitur, dum aliquid præcipitur in virtute, vel ad meritum faciat, & sub obediencia, sub poena divina indignationis, maledictionis externe, sub anathemate, sub oblatione divini judicis sub pena depositionis, degradationis, infamiae, suspensionis, & similiis; item dum ponuntur hac verbis, præcipio, inhibeo, & interdicto, teneantur, & hinc enim, & similia verba obligacionis sub mortali inducere videntur, ut deducunt ex capitulo Clementi. Tandem ex intentione præcipientis gravitas præcepti digni potest, dum manifeste Prælaus ostendit mortaliter obligari se esse, unde hæc regula certa, & infallibilis assignari solet in iis, qui solam à voluntate humana dependet, quod tandem actus internus est modus necessarius externi, qui præcipitur, tunc sub eodem præcepto cadit, quo externus, & tunc obligatur. Religiosos ad illum, & huius multoties ad Ecclesias præcipiantur, & prohibentur ut patet in Bulla Cœuz, ubi excommunicantur heretici etiam occulti, & pariter duo *Hora Canonica* recitantur, devotæ, & attente præcipiuntur recitari: unde si Superior præcipiat Religioso, quod divinum recte Officium, aut Missam celebrabit, & applicet pro aliquo, & juxta ejus intentionem, tunc tenetur Religiosus habere actus internos attentionis, & intentionis, qui in tali caso sunt modi necessarii afflui exteriorum, qui præcipiantur, siquidem in his, & similibus præceptis, non imponitur subditus interior tantum animi motus, sed præcipitur ipsi interior, ut cum actus exteriori Messe conjungatur, & subiti in hoc Prælaus non obedientes mortaliter peccant, cum in re gravi obedientia tenuerit. Ita D. Thom. 2. 2. q. 104 art. 5. Convenit etiam DD. Religiosum ex voto obediencia, ad obedientiam formale non teneri, illam, scilicet, per quam subditus præceptum Superioris exequitur ex formalis obedientia, motivo, & quatenus præcepimus, & ratio est, quia Religiosus non volet obedientiam formalem, & sub motivo obedientia: fed tantum obedientiam materiali, id est, executione rei, qui præcipitur, ex quocumque motivo fati, unde per illum votum sua sufficienter satisfaci, sicut generaliter fideles hoc etiam modo alii præcepti satisfacunt, ut dictum est a. fent. dif. 6, q. 3. num. 85. Nec tandem tenetur Religiosus ex vi voti exequi id, quod fecit suum Superiorum velle, ut faciat, nisi haec voluntas aliquo præcepto, vel intimatione ei manifestetur: quia ex vi voti non obligatur, nisi ad obediendum, & exequendum mandata sui Superioris, voluntas autem Superioris rationem præcepti non habet, nisi sit iustinata. Nec tandem tenetur Religiosus ad ea exequenda, quia sibi solum à Prælato sub consilio proposuntur, quia quæ sunt sub consilio ad nihil obligant, ut ex ipso nomine constat, sicut vota obedientia, calificatio, & pauperatio, ad nihil secularies obligant, quia illis solum proponuntur, ut consilia, non ut præcepta: quare ex dictis sequitur Religiosum ex vi voti obedientia obligati solum ad obediendum præ-

ceptis suorum Superiorum quomodo cumque intimatis, sive oretenus, sive scripto, sive alio modo. Ita Lezana loc. c. cum Suar. Leil. Valent. Azor, & pluribus aliis. 25 Quinto, ad dignoscendum quodnam sit illud præceptum quod sub peccati mortalis vinculo transgressores ligat, adverti mortalitatem, & venialitatem; nomen præcepti sumi aliquando tristum, ita ut si aliquod illorum quis transgreditur, mortaliter peccet, & huiusmodi est illud. Non machaberis, non furtes facies, & aliquando minus stricte sumitur, ut nimur consernit ea, quia non sunt simpliciter necessaria ad salutem, valde tamen utilia, quia proinde si non serventur, non ob mortaliter peccatur cuius generis sunt. Non dices verbum oitium, juratione non affluerat os tuum, & similia; quia doctrina habetur ex Scoto, diff. 2. B. Præceptum ergo primo modo acceptum, est illud, quod verè, & propriè est præceptum, & ligat sub mortalitatem culpæ vinculo, nisi patitas materie excusat, vel inadvertit, ut sum futrum de re, parva laeso fame, ira subitanæ, primi motus, & similia. Modus autem cognoscendi, quando aliquid stricte præcipitur, & ut necessarium simpliciter ad salutem, ex quatuor præfertim capitibus deduci potest regulariter loquendo, ut paucis summuntur adveniunt, scilicet, ex materia, qui præcipitur ex poena, sub qua præcipitur; ex verbis, sub quibus præcipitur; & ex intentione præcipientis; ubi enim materia, qui præcipitur est gravis, & necessaria ad salutem confat, quod huiusmodi transgredio est mortalitatis, ne illa, non occides &c. Ex poena vero cognoscitur, dum aliquid præcipitur sub poena gravi, sive sit spiritualis, ut excommunicatio, ut sit corporalis, ut sub mortis, mutationes membra, publica suffragationis, perpetui carceris, &c. mortaliter enim tunc peccatur, quia tunc transgredio notabilis se exponit periculo contraria propria tui ipsius charitatem; si peccatum sit levius, & parva, venialis erit transgredio, ex verbis autem cognoscitur, dum aliquid præcipitur in virtute, vel ad meritum faciat, & sub obediencia, sub poena divina indignationis, maledictionis externe, sub anathemate, sub oblatione divini judicis sub pena depositionis, degradationis, infamiae, suspensionis, & similiis; item dum ponuntur hac verbis, præcipio, inhibeo, & interdicto, teneantur, & hinc enim, & similia verba obligacionis sub mortali inducere videntur, ut deducunt ex capitulo Clementi. Tandem ex intentione præcipientis gravitas præcepti digni potest, dum manifeste Prælaus ostendit mortaliter obligari se esse, unde hæc regula certa, & infallibilis assignari solet in iis, qui solam à voluntate humana dependet, quod tandem actus internus est modus necessarius externi, qui præcipitur, tunc sub eodem præcepto cadit, quo externus, & tunc obligatur. Ita DD. communiter, & Bartolomeus nofer cap. 2. cit. 27 Secundo dubitatur, an teneatur Religiosus obediere Prælato, ut exponat se periculo vita ad bonum proximi; v. g. au tempore peccatis, vel alterius mali contagio, ex quo imminent periculum mortis, tenetur Religiosus obediere Prælato sui præcipienti, ut ministri infirmis Sacramenta, & ratio dubitandi est, quia Religiosus non tenetur ad ea, quia sunt suprà Regulam omnino, ut suprà dictum est, sicut est exponere periculo mortis ad bonum proximi; tunc hoc ad Episcopos pectat, & non ad Religiosos, ut ait D. Thomas opulc. 18. art. 7.

Respondere in hujus dubi solutione cum distinctione procedendum est; si enim peccatum, vel morsbus contagiosus est in Religioso, & in Monasterio, tenetur Religiosus obediere Prælato suo, ut ministri infirmis suis Religiosis tam temporalia, quam spiritualia ad salutem corporis, & animæ necessaria quia præfata Religiosis fibi in vicem mutua habe ministeria, & pietatis obsequia ad conservationem Religiosum spectantia, concernit Regulam, quam propheti sunt, & idem tenetur ad ea etiam cum vita periculo, sicut tenetur cum eodem periculo militis in bello præliari, quoniam hoc vita periculum comitante se habet ad opus, quod per se præcipitur, scilicet servitium infirmorum; quod si hoc verificatur de Regularibus in communione, ut docent Cajetanus, Rodriguez, Sanchez, Lezana, & alii communiter; tanto magis in Fratribus Minoribus verificari debet, quia circa curam fratrum infirmorum habent in Regula singulari præceptum, ut Bartolomeus nofer advertit. loc. cit. Si vero peccatum sit in seculo, & extrâ ordinem, non tenetur regulariter, & per se Religiosus obediere Prælato suo, ut ministri infirmis extraneis cum periculo vita, & ratio est, quia Religiosum servire infirmis extraneis cum periculo vita non est secundum Regulam, sed suprà illam. Dixi regulariter, & per se Religiosum ad hoc teneri; quia per accidens, & in seculo, quo debeat Parochi, qui Sacramenta infirmis ministrarent, vel tenueretur Religiosus obediere, & sacramenta extraneis infi-

mis ministrare & ratio est, quia Religiosi præsentia mendicantes; & alii, quorum institutum est salutis proximorum inuenire, sum Episcoporum, & Parochorum coadjutores in salute proximorum procuranda, ob id fidelium eleemosynis sustentantur. Ita Lezana loc. c. cum Doctoribus citatis; qui idem etiam afferit de tempore hereticorum, quæ est peccatum spiritualis, felicitate, Religiosos teneri obediere Prælato suo præcipient, ut afflant alii loco ad predicandum cum D. Thom. opulc. cit. a. 14. disputandum, & veritatem Catholicam contra hereticos defendendum etiam cum periculo vita, & ratio est eadem, quia hoc non excedit Regulam, quam profecti sunt, sed potius illam concernit, cum in his necessitatis sint Episcoporum, & Parochorum coadjutores.

28 Septimo, dubitatur ulterius. An Regulares profecti tenentur acceptare novam Regulam, vel actionem videndi modum, quem nec explicitè, nec implicitè profecti fuerint. Affirmant Glosa, Innocentius, Abbas Roella, & alii antiquiores, quæ ratio est, quia Religiosi profecti propriam voluntatem non habent, sed eam editio obediencie votu voluntatem superioris transtulerunt. Negant alii communiter, ut Angelus, Sylvester, Amilla, Vasa, Sanchez, Layman, & alii paulum ex opposito fundamento, quia Religiosi per votum obediencie non transfluerunt omnem voluntatem in Superiorum, ut quilibet ipsi imperare possint, fed tantum ea, quæ observationem Regulae quam profectum, concernunt, directe, vel indirecte, ut supra dictum est, & docet D. Thom. quol. 10. ar. 10. Verumtamen, si statutum Superioris, sive capituli sit ad reformacionem regulæ antiquæ jam promulgatus, ut talis reformatio necessaria videatur ad religiosum vita conservationem, atque ut vota Religiosum essentialia, aliaque sublitorum serventur, subditus talen reformationem, & novam observationem acceptare tenetur, & ratio est quia talis observatio, & refractione indirecta pertinet ad Regulam; quando fine a Regula, & ordinis institutum in suo vigore conservari non potest, & consequenter quando Religiosus regulam proficit, & votet, ad ea omnia etiam se obligat, subtem implicite, fine quibus statutum Religiosum in suo vigore conservari non potest, sed paulatim collabi necesse est, & relaxari, & huius assertione concordat Concil. Trid. fess. 15, ubi loquens de Regulare reformatione, habet hæc verba S. Synodus necessarium sicut enuntiatur, quo facilis ac membrivius, ubi collatis sive est versus, a regulari disciplina, in statutis, ut consuetudinis ubi conservatur est per se, & per se, per se, per se, ergo si huiusmodi observatio necessaria medium videatur ab substantiali voluntate in talis ordine, observatione, Regularibus auctoritate Superiorum, & Capitulo imponi potest, cùlibet enim expressè non voterint. Advertisit tandem Rodriq. i. qu. 27, art. 2, dictum Concilii allatum cum hac limitatione intelligi debere, quod locum habeat solum, ubi nulla est mitigatio Regule, seu dispensatio Sedis Apostolicae, quia in quibus apparat aliquis ordinis esse dispensatos, ut in nostro M. circa pollicitationem honorum stabilitum in communione, non est cur debet admitti prædicta Concilii dispositio.

29 Post em. & Di. difficultas, An licet Religiosi appellare & correctione suorum Superiorum, & sermo est de applicatione ad Judicem superiorem intrâ ordinem, non autem extra, quia si Religiosi in Tribunalia facilius, vel non sibi appellarre praesumunt, in hoc casu appellatio illi interdicuntur per Gregorium XIII. & Julianum secundum, qui prohibent applicationis Fratrum, & Monialium ad Curias Ecclesiasticas, auxiliariales, & præcipuum sub excommunicatione Judicibus quarundam Curiarum, non ita aspersionesullo modo recipiant, vel cogitationibus, & alteri facti ab eis irritantur. Prima opinio ab sollempnitate negat id fieri, cujus fundamentum est, quia id prohibetur per Sacros Canones, & per determinationem Summorum Pontificum prædictarum. Alexandri Terti in capitulo ad noctram, & capitulo Reprehensibilis, Innocentii Terti in capitulo C. Cum speciali de applicatione & Bonifacii VIII. in compendio privilegiis applicationis & favore videtur etiam Concil. Trid. fess. 15, cit. de Reg. cap. 4, ubi decretum, quod non fecerat Regularibus a se subi. Concedere, etiam prætextu ad suos Superiores accedendi, nisi miseri, vel vocati fuerint. Communis tamen, & vera opinio affirmat id licitum esse, & non esse contra votum obedientia, quod Religiosus gravatus a Prælato causa querela recurrit ad Superiorum Prælatum, ut si gravatus a Prieure, vel Guardiano, quod recurrit ad Provincialem, & a Provinciali ad Generalem, cum quia appellatio a gravaminibus est de jure naturæ, tunc quia potestis minoris Prælati est subordinata majori, & illi subjecta, ac per consequens ab illo discentientiam tandem quia extat decretum à S. Regularium Congregatione emanatum anno 1587: in quo conceditur, ut Regularium appellatio gradatim fiat, scilicet a Prieure, vel Guardiano ad Provincialem, & Provinciali ad Generalem, & a Generali ad Protectorem Religiosis, & a Protectore ad eandem S. Congregationem ad exemplum aliorum.

ARTICULUS QUARTUS.

De Obligationibus Religiosorum ratione voti Casitatis.

31 P Rimo convenienter DD. Religiosum per votum Casitatis omnes venerandas delectationes a se abdicare etiam alias in statu conjugali licitas, qui enim casitatis in Religioso vivit, non solum contrahendo matrimonium mortaliter peccat, quia etiam matrimonium ipsum est iritum, & invalidum, etiam si confitum est habetur in Concil. Vicen. Clem. unica de confit. Trident. fess. 14. canon. 9. & alii Concilis. Unde Casitas, que ante votum ad solam virtutem temperantia, & continentia pertinet, per votum emulsum, pertinet etiam ad virtutem Religiosum, & sic violatio Casitatis in Religioso duplice habet malitiam (specificam in Confessione necessariam explicandum, nimirum luxurie contra temperantiam, & casitatem, & casitatem contra Religiosum). Per Casitatem itaque prius obligatum Religiosus se ablinere ab omni voluntaria delectatione venera interna, & externa, qualicumque illa sit, a turpibus cogitationibus, delectationibus morosis, confitum, et etiam actibus extermis, ab aseptu, locutione, tactu, & similibus cum feminis, & ratio est, quia sicut ista in secularibus sumit contra Casitatem, vel Continetiam, ita in Religiosis sumit contra votum; votum enim casitatis est nova obligatio, quam sibi Religiosus imponit supra obligationem juris naturalis, divini, quod quidem hæc omnia prohibet extra coniugium; ex quo fit, quod omnis actus venerans, qui in secularibus extra coniugium est peccatum contra Casitatem, in Religioso etiam sacrilegium, quia talis actus virtutis Casitatis quoque opponitur ratione voti emulsum dictum est. Ita Suarez, Sanchez, Lessius, Cornelio, Joanes Cruz, Layman, & Lezana loc. citat. cap. 5. ubi etiam advertit hæc malitia sacrilegia esse mortalem in illis actibus, in quibus malitia libidinis in secularibus est mortalitas, venialem vero tantum in quibus illa est venialis, & ratio est, quia circumstantia voti Casitatis obligationem juris naturalis non immutat, sed solum addit circumstantiam sacrilegii, que circumstantia naturaliter sequitur, cui adiungitur. Subiectam contingere posse, atque vocationem, qui in secularibus est venialis, verum v. g. inhonestum, gestum impudicum, & similia esse mortale in Religioso ratione scandalum, quia cum secularis talis in Religioso videtur, grave concepiunt scandalum, siquidem Religiosus ab alieno omnino esse debet, & hoc ratione status Religiosus ad exemplum aliorum.

quomodo hoc nostrorum Constitutionum statutum sit hactenus observatum ostendit multitudine Magistrorum acu exilientium præter alios Collegiorum ab ipsiis institutorum. Et adhuc major est abusus Provincialium titularium ab eisdem præceptorum sua Regula, vel ad tria vota essentialia non tenet, jam enim cum sit ad Episcopatum assumptus, non est Monachus. Non placet, inquit, quia Episcopus iste adhuc manet Religiosus iuxta dicta, cum status Religiosus non repugnet statu Episcopi, & alias status Religiosus in tribus votis essentialiter differat ex cap. *Cum ad Monachorum de statu Monach.* quid etiam ex eo probari potest, quod Episcopus Religiosus tenetur ex precepto portare habitum sua Religiosis, qui est signum obligacionis ad vota regularia, & ratio est, quia obligatio portandi illum non est ex solo mandato regule, aut Constitutione, sed ex jure Canonico, ut cap. penitentia de vita, & honeste Clericorum; ac etiam ex rationabili constitutione, & si quo ad figuram habitus Episcopi facultas se conformare possint, retento solùm colore habitus sua Religiosis, ut Clemens VIII. concessi in Rituale Romane reformato. Verum est tamen, quod licet prædicti ex Religiosibus assumpti ad dignitates Cardinalatus, vel Episcopatus ad observantiam tristis abusus, quia in eodem Conventu hos distribuendo Provincialium titularium cenfuran in premium dignioribus Patribus S. Theologia Magistris ob laborem, & meritorum praæstantiam ad præstitum formam Constitutionis Urbanarum, ut patet in Decreto nunc temporis impressis pro regulazis disciplina in instaurazione in Religioso nostra Min. Conc. Sed nihilominus etiam sub eodem regime rufus præstitus subcepit abusus, quia in eodem Conventu hos distribuendo Provincialium Magistrorum ordinarium, & recens insigni lectoribus publico viginti annorum spatio, & plorium Prelatus fuit, & quapropter Minister Generalis pro tempore existentes omni concurante abusui conscientia provideri tenetur, ac illa pondere decretare de cunctis, in quibus non solum S. Theologia Magistris ob exercitum lectorum ad præscriptum Constitutionem, & titulo concionum in Ecclesiis insignioribus decernitur in premium Provincia paternitas ex merito; sed etiam fratribus simplicibus quadam prærogative minores ob Magisterium Novitiorum, ob meritum operum musicalium, ob munus Confessarii, ob ministerium S. officio præstitum, & huius ponderis similia onera spatio duodecim saltem annorum laudabiliter pertinet, & liberatur a juro Religiosis cap. unico. 18. q. 1. Ita DD. adducti, & ali passim, quod etiam ante docuit Alfanus nostra loc. citat. art. 5. ubi ait, quod cum Monachii ad prælationes transeunt facultates, & ab voluntate a quibusdam observantur, ut a jejunio, silentio, & vigiliis, quia ut dicitur 16. q. 1. nemo potest Ecclesiasticus deferre, & in monastica regula ordinaria perfibere, ut diffidationem Monasterii teneret, qui quotidie in ministerio Ecclesiastico cogit permanere; & tandem subdit, quod ab aliis non abvolvitur, ut ab habitu, conuentu, & proprio non habeat.

19 Septimo, & ceteris, & expulsi à religionibus tanquam incorrigibili manent quoque cum eadem obligacione trium votorum Religionis, sicut antea, ut fuisse ostendit Lezana tom. I. c. cit. 13. Unde neque placet, quod idem Angles ait loc. cit. q. 1. Soto dicit. 8. nempe exclusum à Religione non teneri precepta Regula, nec votum obediencia, & paupertatis observar, quia iam non est Monachus illius Religionis, & impossibile est obedienciam servare, quia non est illi Prælati amplius subditus, sed etiam paupertatis, cum fine propria vivere non posset; non placet, inquit, quia de voto Calixtatis, & continentie etiam factetur ipse obligari ad illud servandum, sicut antea, & ex vi voti obediencia tenetur esse parati ad obedientiam Prælati Religionis, quando ad ipsam fuerint revocati, inquit qui habent illius revocandi, cuius signum est, quod in c. final. de regulari, innovato a Sacra Congreg, ut at Lezana loc. cit. præcipitur, ut cenfus cogantur ad Religionem reverti, quod non est, nisi ad hoc ipsi silentio ex voto obediencia obligati. Teneant etiam ad votum paupertatis servandum ex modo, quo ita illorum patitur, cum ad hoc etiam sint obligari ex vi professionis, in qua non est dispensatur, inde ejcl, nec habent, ne habere possint dominum alijcius rei, quia hoc est directe contra votum emissum, sed folium ipsum facti, & incrementum rerum sibi ad vicium, vestimentum, habitationem, & vitam necessarium, quia hic usus non est contra votum paupertatis emissum, quare si res illæ eis à religione non subministrantur, ex ipso datur licentia illas que rendi, & habendi, nec etiam possunt testari, si in illo statu moriantur, quia tali potest non confert illi dominium bonorum Ecclesiasticorum, sed folium eorum administratio ex voluntate Pontificis, quod voto paupertatis non disponunt; potest tamen disponere inter vivos de fai Episcopatus redditibus ex modo, quo Episcopus facultatis, unde potest illi disponere ad moderatam sui, & familia suæ sententiam secundum decentiam status, ad pia opera, elemosinas, &c. & ratio est, quia quamvis Religiosus Episcopus non habeat ad omnia impotest ab ipso acquirenda. Tum etiam quia hujusmodi ejcti non sunt omnino à religione derelicti, sed folium separati a communione, & commercio ipsius, cuius signum est, quod Religio tenetur eos querere, & correcte respicere, iterum recipere. Ita Lezana loc. cit. cum Navarro, Sanchez, Lessio, Sairo, Madero est apud Lezanan loc. cit. cap. 17.

20 Postremo, an Religiosi habentes parentes in extrema necessitate positos possint Religionem relinquere ad illos sustentandos, dimissi variis dicendi modis, opinio affirmativa fatis probabilis est, quam tenet Angles l. c. i. cum Corduba in medulla statum Minorum c. 1. q. 4. & probat ratione fatis efficaci, quia cum licet si futuri ex faciendo, ut existenti in extrema necessitate subveniatur, si aliud remedium adhiberi non possit, ut constat exemplo Davidis arripientis panes propositionis Deo consecratos ad subveniendum esurientibus; licet etiam Religioso Deo consecrato à Religione recedere, si alter parentibus subvenire non possit; nam præceptum de sufficiencia parentum est divinum, & naturale, quod quidem per votum obedientie, quod est tandem positivum, minime fuit revocatum. Hoc autem apposite alteratur in casu extreme necessitatis parentum, quia quando non extrema, sed magna egestate laborant, sed illos sufficiens fatus probabile est Religiosi non licere a religione recedere, & ratio est, quia secundum communem, & probabiliorem opinionem præceptum elemosyna non obligat, nisi in extrema necessitate; erit tamen sufficiens causa hæc impetrandi dispensationem à Sede Apostolica, ut non obstante Religionis voto, filius Religiosus à Religione recedere positis parentibus sufficiens, nec alius sit præter ipsum, qui illis subveniat, & hoc erit securius, & tutius, non tamem mutare potest religionis habitum, & regulari observantiam defere, sed ex vi professionis sua ad paupertatem, & ad carcerem Religiosi præcepta tenetur; sicut ante, solùmque à præcepto obedientie libet, & quidem Religiosi habuit retento multo melius poterit parentum necessitate subvenire, quam ipsa dimilio, five concionando, five confessione andando, five artem mechanicam, aut liberali exerceundo, tenetur enim regulam servare, præfertur in his, quæ ad vota essentialia pertinent, quanquam in se fuit, sola obedientia dempta. Ita Angles l. cit.

ARTICULUS TERTIUS.

De obligacionibus Religiorum ratione voti obediencia.

21 Post disputationem de tribus votis essentialibus in communione, nunc de illis agendum est in particulari & quidem primo de voto obediencia, deinde de voto Calixtatis, & ultimo de Paupertatis, & ratio hujus ordinis est quia per votum obediencia, quia Religiosi propriam abnegat voluntatem offere Deo bonum animi, quod inter cetera hominis bona est excellens, & nobilis, ut doceat Arift. i. Etich, per votum vero continentie, sed calixtatis, quia venientes de electione renuntiant, offere Deo bonum corporis præcessit; per votum tandem paupertatis, quia Religiosi omnibus temporibus fortunis bonis renuntiant cum suis iuribus, offere Deo exteriora bona, & que inter prædicta bona infinitum tenent, locum, & iaque obediencia voram non solum ei vota essentialia religiosi, sed etiam est præcepit inter tria substantia Religiosi vota, eo quod per illud propria voluntas Deo offert, que potior est, quam corpus, quod offertur per calixtatum, & exteriora bona, quæ per votum paupertatis Deo offertur.

22 Primum itaque obediencia committunt definiti solet secundum Doctores, quod est virtus, quæ promptum facit hominem ad implendum mandatum Superioris, & Religiosi ex vota obediencia obligatur ad omnia, quæ Superior præcepit secundum Regulan, & Constitutiones sui Ordinis, sive direxisse, & exprelasse, five indicuisse, & implicite, quia sunt illa quæ ad regulam obseruantur sunt necessaria, & ratio est, quia ad hoc omnia Religiosus obligavit ex ipso, quod profissenschaftem emitit secundum regulam; unde si superior subdit jejunare præcipit aliquo die, quæ regulam non exprimitur, vel aliam corporis mactationem subire in poena delicti commisisti, nunc Religiosus obediens tenetur, quia hoc totum pertinet, & necessarium est ad Regulam obseruantem; si pariter obediens Superiori præcepti mandato omnibus Christianis communia, vel etiam omnibus Ecclesiasticis, vel Religiosis, ut divinum recitare officium, Sacrum diebus festis audire, &c. quamvis enim ista in Regula non continetur, supponuntur tamen quasi præambula quædam ad eum obseruantiam necessaria; verò, quæ sunt omnino supra Regulan, ut, verbi gratia, magne austeriorates, nimis corporis mactationes, & mortificationes quædam extraordinariae, nec possunt, nec debent à Superiori præcipi, nec Religiosus ad ea tenetur, quia votum Obedientie, ut dictum est, folium ad ea obligat, quæ Regulan concernunt sive explicitè, sive implicitè; si tamen in regulam aliqui præcipiant, tunc subditus obediens tenetur, sed quod in tali casu id quod præcipitur, et Regula conforme; ita quæ per votum obediencia obligatur Religiosus obediens superius.

23 Tertio loquendo de his, quæ sunt contra regulam, scilicet, quia eorum opposita in regulis præcipiantur, vel prohibentur, at Alfanus loc. cit. distinguendum est, aut enim in eis potest dispensari Prælatus, aut non eo quod regula, vel constitutio prohibet, si sit certum, quod dispensare non potest, tunc subditus est in talibus obediens non tenetur, si vero sit certum, quod potest, vel sicutem dubium an possit, obediens tenetur cap. dubio 13. q. 1. quid culparur. Unde quando Prælatus præcipit aliqui contra regulam, si tamen conseruare, ac etiam præbabiliter, in modo etiam si res sit speculative dubia, quod possit in illo dispensare, tenetur Religiosus obediens, & ratio est, quia in his.

est obligatio distincta ab obligatione servandi mandata Dei, sed in illa includitur, & hoc etiam ratio ipsa suadet, nam alias quoties Religiosus votum aliquod transcederetur, duplice peccato peccaret, uno nimis contra votum, altero contra perfectio- nem, quam procurare tenetur; hoc autem afferendum non est, quia Religiosus ad aliam perfectionem comparandam non tenetur, nisi ad eam, quae mediis institutis sua Religiosus habetur potest; neque ex vi hujus obligationis, seu precepti tenetur Religiosus omnes suas inordinatas pauperes domitas, & superates habere, sed suffici quantum poterit conetur, casu evincere, & superare; quod Doctores declarare solent exemplum à D. Th. adducto loc. cit. de duabus militibus, quibus Dux praecepit, ut fortiter pugnent, ac dimicent, quorum unus ita hoc adiretur, Religiosus sicut ad eam, qui est obediens, qui preficitur ipsi virginitati etiam ex voto servata; unde Augustinus de Virginitate dixit, *Nemo quantum puto ansus est Virginum preferre Monasterio*, & contumaciam in Regione, si folia obediencia expelle promittatur, etiam alla tacite, & implicite promilla contentur, unde in professione Fratrum Predicatorum folia obediencia expelle promittitur ut ait Joannes Crux loc. cit. Et hac tria vota sunt Religiosi sicut ad eam, qui est obediens, qui est obediens, qui est obediens, & pugnat, inimicus tamen non occidit, nec vincit, inter enim que si faciendo fuit obligationi satisfacti. Tum quod si supra dictum est; status Religiosus est perfectione non in eo sensu, quod omnino perfectus esse debet, sed quatenus ex suis statutis obligatione ad perfectionem tendere tenetur, quantum poterit, unde mortaliter peccaret contra hoc preceptum procurando perfectionem, quando nullo modo curaret de perfectione sui status, & ea media contemneret, quibus ad perfectionem perverteri solet.

9. Sexto est difficultas, an peccata Religiosi graviora sint peccatis secularium, pro cuius resolutione Astefanus noster lib. 6. cit. 47. art. 2. in fine advertit, peccatum quod a Religiosis committitur, posse esse gravius peccato secularium ejusdem speciei tripliciter; uno modo si sit contra votum Religiosum, ut si Religiosus fornicetur; secundo modo si ex contemptu peccet, quia hoc videtur esse ingratus divinis beneficiis, quibus est sublimatus ad statum perfectionis; tertio propter scandalum, quia ad vitam ejus plures respiciunt; si vero Religiosus non ex contemptu, sed ex infirmitate, in occulto, refert opinionem D. Thomas 2. q. 18. q. 10. quod levius peccat eodem genere peccatis, quam secularis, quia peccatum ejus si sit leve, quasi absorbet a multis bonis operibus, quae facit; & si sit mortale facultus ab eo resurgit, primo quidem propter intentionem, quam haber ad Deum erexit, & tunc ad horam intercipiat, faciliter tandem ad perfidiam reparatur; deinde quia iuvatur a facie ad resurgentem iuxta illud Eccles. 4. 8. *nam cedidisti, ab altero subiit;* & *foliis, quia cum cedidisti, non habes subveniens me.* Sed Astefanus inquit loc. citat, quod licet predicta rationes offendant, quod Religiosus in calvo illo resurgit, & corrigit se facilius, & citius ratione intentionis, & adjutoris majoris, quod factis est verisimile; non tam ostendit, quod peccet levius, quam potius ex hoc ipso, quod Religiosus est magis instrutus, sequitur quod gravius peccat, quia iuvatur ex circumstantia aggravans, non allevians peccatum; & ex hoc ipso etiam quod est Religiosus, & ad ea, quia sunt perfectiois obligatus, non habet auctoritatem, ut taliter obligeationem esse sub mortali, & praefitum ex ea parte, quia recipiunt trium votorum observantiam, qui est medium praecipuum ad taliter perfectionem consequendam, ut supra dictum est; quod aperte colligitur ex Concil. Trident. scilicet 25. de Reform. cap. 1. ubi praepicit, ut omnes Regulares, tam viri, quam mulieres ad regulas, quam professi sunt praescriptum vitam instituant, componant, atque in primis, quod a sua professione perfectionem, ut Obedientia, paupertatis, Casifatatis, ac si alia sunt alienus regulae, & Ordinis peculiares Vota, & praecpta ad coram respectiva observantiam, nec non ad communem vitam, & vestitum observanda pertinencia, fideliter obseruent, omnique cura, diligenter ad Superioris adhuc beatorem, tam in Capitulo Generalibus, & Provincialibus, quam in eorum visitacionibus, quae suis temporibus facere non pratermittant, ut ab illis non recessatur, cum compertum sit ab eis non posse ea, quae ad subtilitatem Regularis vita pertinent, relaxari, fe min illa, quae bases sunt, & fundamenta totum Regularis disciplinae, exinde non fuerint conservata totum corrut ad fiduciam necesse est; ita verbum Concil. loc. cit. ex quibus verbis patet Religiosum sub mortali obligari praetermissum, ut observantiam tantum. Votorum, Obedientie, Paupertatis, & Casifatatis, quae sunt velut baies, & fundamenta totius Regularis disciplinae; quod autem etiam docet D. Thomas 2. z. qu. 186. a. 9. ubi ait Religiosum tenetur sub peccato mortali ex genere servare tria vota essentialia, & sequentes committere aliis Doctores.

10. Poltemo, quamvis voluntaria paupertas sit primum fundamentum ad perfectionem charitatis acquirendam, & ad fidatum Religiosum, ut confitat ex illo Matth. 19. *Si vis perficere esse, vade omnia, qua habes, & da paupribus;* ac sic dicat, ab hoc debet incipere, si vis ad perfectionem tenderes nihilominus inter illa tria vota Religiosum votum obediens est praestantium ut ait Astefanus loc. citat, cum D. Thomas 2. z. qu. 186. art. 2. Primo qui per votum obediens magis bonum offert Deo, quam per alia vota, scilicet propria voluntas, ratione cuius quod ex obediencia est magis acceptum Deo, quam id quod fit ex propria voluntate & abesse praecepti voto, & obligatione. Tum secundo, quia in voto obediens aliam vota continentur, non est converso, nam est Religiosus tenetur ex voto servare collatum, & paupertatem, ratione

ratione excessus, vel contemptus; aliter si SS. Patres Religionis fundatores aliquam Regulam equaliter ad omnia contenta in ipsa obligare voluerint, fructu & difformiter secundum diversitatem dictorum modorum eam tradidissent. Ita discutit Astef. loc. c. quod etiam confirmat ex Greg. IX. Innocentio IV. Alexand. IV. & Nicolao IV. qui declarando Regulam B. Patris nostri Francisci, dicunt non obligari Fratres Minores per illam sub mortali, nisi ad ea, quae in ipsa preceptorie, vel inhibitorie sunt expressa. Hoc idem docet D. Thomas loc. cit. ubi ait non teneri Religiosos obserbare omnia in Regula contenta sub cultu mortali, sed aliqua sub mortali, alia sub veniali, & quadam alia nec etiam sub veniali; & ratione admetit, quia ex modo obligant Religiosos obserbare contenta in sua Regula, secundum quod ipsa Regula prescribit. Regula autem quedam praescribit, ut obligatoria sub mortali; alia folium sub veniali, & alia quedam ad nullum culpam.

11. Quare, quod dictum est de obligationibus Religionis, ratione regula regularum & omnia contenta in ipsa obligare ad mortale, vel a mortali, & non alteri; communis enim acceptatio, & confutatio est optima legum interpres, ut habetur cap. *Cum dilectus de confuetudine, nec lex alter obligat, quam prout communiter ab omnibus accipitur.*

12. Quare, quod dictum est de obligationibus Religionis, ratione regula regularum & omnia contenta in ipsa obligare ad mortale, vel a mortali, & non alteri; communis enim acceptatio, & confutatio est optima legum interpres, ut habetur cap. *Cum dilectus de confuetudine, nec lex alter obligat, quam prout communiter ab omnibus accipitur.*

13. Quare, quod dictum est de obligationibus Religionis, ratione regula regularum & omnia contenta in ipsa obligare ad mortale, vel a mortali, & non alteri; communis enim acceptatio, & confutatio est optima legum interpres, ut habetur cap. *Cum dilectus de confuetudine, nec lex alter obligat, quam prout communiter ab omnibus accipitur.*

14. Sed obicitur, quia facere contra votum est mortale peccatum; sed Religiosi voto professionis adstringuntur ad regulam, & per consequens ad omnia contenta in ea; ergo peccant mortaliter transgrediendo quocunque contentorum in regula sua. Respondeat Astefanus loc. cit. concedendo, quod Religiosi adstringuntur ad observandum regulam, & omnia contenta in ea; non tam adstringuntur ad observandum omnia illa, & singula equaliter, ut dictum est, sed differenter secundum quod ibi differenter tradunt, scilicet, praecpta, ut praecpta, statuta, ut statuta, & monita, ut monita; hoc enim intendit, qui regulam condidit, hoc enim intendit, vel intendere debet, qui regulam aliquam, vel contenta in ea vobet, vel prolebit, & ideo non sequitur, quod Religiosus tempore peccet mortaliter transgrediendo quocunque contentorum in regula sua, nisi tantum quando transgreditur illud, quod expresse prescribitur, vel prohibetur in ipsa. Si rursus obicitur, quia facere contra votum est peccatum mortale, respondit Astefanus, quod hoc est verum, quod aliquis volet aliquid intendens le ad illud faciendum obligari simpliciter, hoc est obligationis necessitas, ita quod contraveniendo peccet mortaliter, hoc autem modo vobis aliquam regulam non intendit se obligare ad observandum ea, quae continentur ibi per alium modum, quod per modum praecipiti, vel inhibitionis,

15. Tertio, ex hoc fertur descendendo ad singula, quod ea, quae sunt in regula, & spectant ad observantiam votorum essentialium Religionis sine dubio obligant sub mortali, ut supra dictum est, quantum est ex genere suo, non per ratione parvitas, sed folium obligant ad veniale, & ratio est, quia hoc modo obligant ipsa vota; ea autem que sunt in regula, & folium ab ea praescribuntur, ut opera supererogationis, & de consilio, qualia sunt exercitia humilitatis, mortificationis, & similia, non obligant ad culpam neque mortalem, neque veniale, & ratio est, quia ista opera non proponuntur, ut praecpta, sed folium pertinet ad maiorem Religionis charitatem exercendam, unde ad ea, quae sunt supererogationis, qualia sunt consilia Evangelica, non tenetur aliquis nisi ex obligatione propria. Ita Astefanus loc. cit. & Lezana Tom. 1. c. 7. quando autem regulam praescribit aliquis, quae alias sunt sub praecipto, v.g. diligere proximum, horas Canonicas recitare, & similia, haec utique obligant ad mortale, vel veniale secundum quod alias obligant ad mortale, & ratio est, quia haec proponit non solent in regula, tamquam nova praecpta, sed folium cum intentione reducendi in memoriam ea, quae alias sunt sub praecipto a Deo, vel ab Ecclesia, ut Lezana advertit. loc. cit. cum Cajetano, Valentia, & alii, vellet annit adit, quod si haec, & alia hujusmodi in Regula possentur cum intentione induendi novam obligationem, vel praecipitum, (quod ex circumstantiis attendendum est) transgredio talium duas includeret malitias ex doctrina jam tradita lib. 2. sent. disp. 6. de peccatis, unam per proprio objecto, alteram ex circumstantia voti, quod transgit transgrediendo regulam ex voto promissam, & ratio deducitur ex dictis loc. cit. quia licet diversitas praecptorum praesice inspecta non faciat diversitatem specificarum peccatarum, ut contritas de frangente jejuni die, quo duplex urget jejunandi praecipitum, ut quando in Quadragesima aliqua occurrit Vigilia, tunc enim duplex peccatum non committit; tamen quando peccatum ad diversas virtutes oppositionem habet, tunc in eo duplex malitia confluit; in ea autem proposito transgredio regulam ad virtutem religionis habetur oppositionem ultra illam, quam habet ad aliam virtutem, cui opponitur tale peccatum ex objecto; haec autem malitia ex circumstantia contra Religionem conseruit in casu positivo sequitur naturam malitiae ex objecto, ita ut sit mortaliter, vel venialis, sicut illa fuerit. Quando autem Regula institutor sicut mentem circa obligationem ad culam non declaravit, attendenda est communis acceptatio, &

16. Quinto, Lezana cap. 8. cit. n. 25. aliud addit notable documentum, quod hic refero, quia Religioni nostrae videatur maxime necessarium ut ergo quod constitutio, sed ordinatio Religionis permittens in ea Magistrorum, aut DD. tolerari potest, dummodo qui accipit tales gradus sit idoneus, alias qui fecit non esse idoneum, & petit illos peccat mortaliter, & tanto magis qui sciente admittit, & subdit circa hoc punctum advertendum esse decretum Clementis VIII. & Urbani VIII. quod de hujusmodi gratiarum sic loquitur. *Nulus nisi alta legis, vel praecipes, aliquo sui gradus privilegio gaudens;* ubi advertit acta legere, vel praedicare dici debet Magister, quando tempore vacacionis fluidere, ut legant, vel praedicent; & ad hunc abulum multitudinem Magistrorum in Religione nostra tollendam Constitutiones Urbanas in cap. 5. regulat. 5. statuit, ne ad Magisterium promoveantur, nisi Collegiales Collegiorum ab ipsis institutorum, quod si quis Apollinaris litteras intraverit, ex tra Orationem ad Magisterium suscipiendo obtinuerit; monitum Generalem ministrum, ut ad summum Pontificem, cui praeceps perpetuo reverentiam, obediens iamque præfere teneatur, pro revocatione, ne præter Urbanas Constitutiones, Sanctorumque carum decreta aliquem ad hujusmodi gradum promovere cogatur humiliiter recurrere debeat; qualiter autem, &

32 Secundob est difficultas, quomodo confitenda sint circumstantia voti Caſtitatis religioſe, & annexa ordini Sacro. An ſcifex Religioſus Sacerdos, ſed in ſacris conſtitutus, contra Caſtitatem peccans tenetur in Confessione manifeſtare circumſtantiam voti Caſtitatis religioſe, & voti Caſtitatis annexi Sacerdotio, aut Ordini facio. Aſſiſtant aliqui ut Petrus Leſefma cap. 19, de penteſte, cum quibusdam aliis, quorum ratio eſt, quia ibi fuit duæ malitia ſpecie diverſae, una contra Caſtitatem religioſam, & altera contra Caſtitatem Sacerdotio debita, aut Ordini facio. Communis tamen, & probabilior opinio negat afferens, quod dicit fe contraria caſtitatis votum dei quiffe. Ita Lezana loc. cit. cum Sanchez, Bonacina, & Joannes Cruz loc. cit.

33 Quarto, ſimiliter propter eandem Caſtitatem à Religioſis feminiſis, ſed Monaliſibus obſervandam praecipitur etiam illis non admittere intra iua Monasteria quacumque perfonas, live viros, live feminas, aut eis Monaliſes egredi, paucifimis caſibus exceptis. Moniales itaque intra Clauſtrum ſui Monasterii admittentes non poſſunt quacumque perfonam cujuscumque generis, conditionis, aut ſextus, ita habeant in cap. Periodo de Statu Regul. in 6. & in Concil. Trid. ſell. 5. & in Bullis Pii V. & Gregorii XIII. Non extendit autem hoc prouhibitio ad infantes pueros, ſeu pueras, ut advertunt Joannes Cruz loc. cit. & Lezana cap. 32, quando Concil. Tridentinum excludit omnes cuiusvis artis, loquitur de habentibus uſum rationis, & de illis, qui ad peccatum moveare poſſunt, ut fuit fatus, qui licet intrando non peccent, peccant tamen Moniales eos admittentes; licetiam vero ingrediendi diuina Clauſtura concedere poſſunt Episcopi reſpective ad Monasteria ſibi ſubiecta, ac etiam Caſtitatis oponentibus habere, & eis facilię. Ex qua doctrina pendet etiam ſolutio alterius difficultatis. An, ſelicit, qui ultra votum simplex Caſtitatis emittit etiam votum ſolemne euſdem, & contraria illam peccat, utramque circumſtantiam in Confessione aperire tenetur. Quamvis enim aliqui aſſiſtant, eò quod obligatio ſervandi Caſtitatem ex voto colemi ſit major, & diversa, quam illa, qua ex voto ſimpli originem duci. Probabilior tamen, & communior opinio negat id necellariſſimum esse, cum Lezana loc. cit. eò quod utrumque votum eis eſſe ſpecie ſcenſitari, & hoc temper intelligitur in caſibus necellariſſimi, & cauſis legitiſtimis, ut predicti. Autores advertunt, ſunt primò necellariſſimi communes Monasteriorum, qui per ipſas Moniales ſuppleri non poſſunt, v.g. fabricatorum, portatorum lignorum, & ſimiliū deinde necellariſſimi ſpiritualium, v.g. Confeſſari, ſed Sacerdotis miniftrantia ſacramenta inſtruiſi, & tandem necellariſſimi corporales, ut Medicis, Chirurgi, &c. & generaliter loquendo ſatis eſt, quod haec necellariſſimi ſit moraliſis, & nec licet ingrediendi in aliis, qui ex alio tempore ſunt, per aliquod temporis ſpatium notabile in Monasterio immorari, qui jam caſſiſt legitima cauſa ingrediſſi, & lexi urobori manet. Licet etiam ſuperioribus monialium intrare earum Monasteria in cauſis tamen necellariſſimi, & comitatis a paucis perfonis ſenibus, & religioſis. Ita Gregorius XIII. Bulla 42. ubi etiam Episcopi fine cauſa necellariſſimi Monialium ſuam Monasteria intrantes interdicunt ut pro primo ingressu ab ingressu Ecclesiæ & pro ſecondo ingressu excommunicantur, & ſupenduntur a munere Pontificali, & a divinis, & alii Superioris Regulares fine cauſa necellariſſimi in Monasteria Monialium ſuam intrantes excommunicantur, & officio, & omni ministerio ſuam privati. Poſſunt tamen in Monasteriis Monialium admitti pueri ſcuſaſes, ut ibi ſuorū educantur, ut a S. Congregatione Cardinalium declaratum fuit anno 1575. de licentia tamen ſuperiorum, ſeu li Superioribus Monasteriorum licentiam impetraverint, argue Abbapſori, & reliquarum Monialium conuenienter acceſſerit, & alii conditionibus ſervatis a Sacra Congregat. prelatoſ; atque in eius diu erunt, eamdem feruare debent Clauſura legem, quam Moniales ipſe, & ſi ſemel exierint, nullam habeant ad ea Monasteria revertendi facultatem. Ita Autores ſupra citati.

35 Quinto etiam, ut dicebamus, propter eandem caſtitatem ſervandam nequeunt Moniales profiſſe exire à Monasterio etiam per brevem tempore quovis praetextu. Et Tridentinum cap. 25. c. 5. & c. Periodo ſumma citato, ne licentiam egrediendi Monialibus a Monasterio concedi potest, niſi urgente graviffima cauſa, ut habetur in dicta Constitutione Pii V. anno 1569. ubi trix cauſe aliquantum ſilicet, maximi incendi, vel infirmis lepra, aut Epidemis, & exiliente aliqua illarum neceſſitatem, petenda eft licentia Superiore, ſi in brevi poſit haberi, cum taliſ egressio verita ſit in jure fine tali licentia in ca. Monachum 10. qu. 4. & in Concil. Trid. loc. cit. ſi tamen periculum fit in mora, eft licentia praefumpta, & tunc Moniales ad locum competentem ſe tranſferre debent, ubi quantum commodè fieri potest, clauſus morentur, quonque de Monasterio ſit proviſum; ita enim statuit Pius V. i.c. & declaravit, quod ad ſolum tempus neceſſari ſtar licet Monialibus extra Monasterium, & non amplius, quia licentia non durat, niſi durante cauſa egressione. Aſſiſtant etiam plures Doctores Navar. Azor. Gutierrez, Lezana; Joannes Cruz, & alii plures, tres illas exceptiones Epidemis, Lepri, & magni incendi in predicta Constitutione coenantes extendendas eſſe ad alios cauſis ſimiles, vel urgenter, qualis eft cauſa tempore belli hoſtium invadentium Monasterium, cauſa aqueductus, aut ruine domus, & alio

Ia Lezana loc. cit. cum Sust. Vaſquez, & pluribus aliis.

37 Poſtemodo, Religioſus voto Caſtitatis adiutorius nefandum Symonem peccatum commitens, non ſolam contra hiuſum modi votum gravifimè peccat, ſed etiam peccatas in Concil. Later. taxatas ubi Alexand. III. elato in C. Clericis de excelsis praefat. ac etiam alias poiteā Pio V. in Conſil. edita anno 1566. quia incipit Horrendum illud, in qua decernitur, quod domes Presbyteri, & alli Clerici ſaculares, & Regulares cuiuscumque gradus, & dignitatis tam dirum nefas exercentes omni privilegio Clericis, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico priuarentur quod per Judicium Ecclesiasticum degradari, poceſſata ſtatu ſeculari tradantur, qui decaſi ilud idem capitulū ſuppliū, quod in Laicos hoc in exitio devolutos legitimis reperit functionibus conſtitutum. Ita ad verbū log. iurū ciata. Conſtitutio, ubi cum Navarro, & aliis illa particula adverſenda eft, tam dicimus aſſerentes, per hanc enim inuitatur ad illas peccatas incurandas non sufficiere, quod quis ſenſet, vel alera vice tantum hoc crimen per petrare, ſi quidem illa particula denotat peccatum per plures vices coniunctum, & cum in predicta Conſtitutione hiuſum modi poeſie non ponatur ipſo facto incurrendi, iuxta regulam datam, dicendum eft non incurriri, donec per Judicium ſi laſtatis ſententia declaratio. Itaque Religioſis ratione voti Caſtitatis in profiſſione emulū ad omnia prædicta obſervanda teneri, expoftores cumen regule Minoritanarum, in Bartolucciu noſter adverſis in Minorica cap. 3. de Voto Caſtitatis, inquit, quod voti Caſtitatis vinclum ſecundum ſe, & aliorum votorum, Fratribus Minorib⁹, ſtrictiori obſervanza dicitur, quam ceteris Religioſis, & ratio eft quod non ſolum ipſi tenetur ad prefata Venetia evitanda, quod omnibus Regularibus ſecunduſi commune, ſed preterea ipſis ſpecialiter precipit, quod omnino evitare debent ſuſpecta conſortia, & concilia ſecularia, ingeffum in montium Monasteria, & denique cooperatorates virorum, & in aliorum ſecunduſi declaratione. Ita Pius V. in iu. mota proprio, & Gregorius XIII. addiſionem digoſtum, & beneficiis, qui cap. 10. predicta Regule prohibentur. Peccatum denique Religioſis contraria caſtitatem, ſed laſtis carnis voluntarii operi, ſi alia periculum vire, aut graviſſi, & diuertere inſtitutis probabilitate tineatur. Vide pro aliis cauſis Bonacinan de Clauſur. q. 1. punct. 9.

36 Sexto, varie ſunt poeſie transgreditoribus predicatorum Conſtitutione imponit; poeſie etiam, quia Religioſis incurrunt adiutoriſſes formidas in iua Monasteria ſuam privationes officiorum, qua in precenti obtineant, & in illis ſecunduſi impoſtuſi, ut illa, & alia omnia, & ſuſpetuosa diviſis ipſo factu ſine alla declaratione. Ita Pius V. in iu. mota proprio, & Gregorius XIII. addiſionem digoſtum, & beneficiis, qui cap. 10. predicta Regule prohibentur. Peccatum denique Religioſis contraria caſtitatem, ſed laſtis carnis voluntarii operi, ſi alia periculum vire, aut graviſſi, & diuertere inſtitutis probabilitate tineatur. Vide pro aliis cauſis Bonacinan de Clauſur. q. 1. punct. 9.

38 Q Uamvis paupertas voluntaria in ordine, & numero trium vororum ſcenſitariū ſit ultimum, eft tamen priuum fundamentalium ad perfectionem charitatis acquirendam, & ad flattum Religioſis, ut docet D. Th. a. q. 186. a. 3. & definitur ex illo Mat. 19. ſi viri profiſſiſſi, vado, & vende omnia, quia ſolus, & da propter me, & ſi viri, & ſed ulterius adiutorum hec verba aſſerunt illa declaratione, anē emone declaracionem, ꝑb que alio Superioris de reto, vel ſententia, & familiæ dictiōnē, tunc valde probabilis eft, tales poeſies inſtituti, & obligati in conſientia etiam, & foro interiori ante quamcumque declarationem, quamvis aliqui Theologii oppoſitum ſentiantur, & eato eft, quia dum Pontifices, & harum legumulationes in uterum terminis, ant aliud intendere videatur, nifquid hoc eft quod illa poeſia in utroque foro incurrit, nulla expedita ſententia, ſed in hoc ſunt ſimiles Cenſuris, & irregularitatibus, alia inſtituta, & ſuporuſe illa particula apparetur, ab illa declaratione, anē ullam ſententiam. Max.

ARTICULUS QUINTUS.

De obligationibus Religioſorum ratione voti
poeſierat.